

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae

Schnorrenberg, Anno

Coloniae, 1740

Titulus VIII. De Vitâ & honestate Prælatorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62040](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62040)

illa extinguitur, & sepelitur cum eadem.
Cap. ad hec. 2. de auctorit. & usu pallii.

Quæres duodecimo. An Archiepiscopus translatus ad aliam Ecclesiam Metropolitanam novum pallium petere debeat?
Re. Affirmat. Cap. bonæ. 4. de postulat. Prælatorum. Ratio est: quia prius pallium datum personæ cum restrictione ad cer-

tum locum, ideo si loco renuntiet, etiam usum pallii perdit. *Cap. ad supplicat. 9. de renuntiat.* Ideoque translatus pallium intuitu prioris Ecclesiæ datum secum ferre debet, quamvis eo in secunda Ecclesia uti nequeat, sed novum petere, & mortuus cum utroque pallio debet sepeliri.

TITULUS OCTAVUS.

DE

VITA ET HONESTATE PRÆLATORUM.

Vita triplex est: Naturæ, gratiæ & disciplinæ. In præsentia agit de vita disciplinæ, sive de modo & ordine, secundum quem vivere debent Prælati. Nomen autem Prælati largius sumptum etiam simplicem curatum comprehendit. *Cap. tuanos. 4. de Cleric. egrotant.* Strictè sumptum solum eum, qui contentiosam habet jurisdictionem: in utroque autem magna requiritur vitæ disciplina, quam ad omnium instructionem Discipulos suos Timotheum & Titum erudiendo his complectitur Apostolus. *1. Tim. 3. Oportet Episcopum irreprehensibilem esse, sobrium, prudentem, pudicum, hospitalem, non vinolentum, non percussorem, sed modestum: non litigiosum, non cupidum, sed domui suæ bene præpositum. Ad Titum. 1. Oportet Episcopum sine crimine esse, non superbum, non iracundum, non vinolentum, non percussorem, non turpis lucri cupidum, sed hospitalem, benignum, sobrium, sanctum, &c.* Hæ

qualitates cur, qualiter in Prælati & animarum Curatoribus requirantur, juxta institutum nostrum in præsentia Titulo paucis perstringemus.

Quæres primo. Qualiter Prælati sine crimine & irreprehensibilis esse debent?
Re. 1mo. Sine crimine esse debet, id est, sine notabili defectu & integræ famæ. Non ait Apostolus: "Si quis sine peccato; hoc enim si diceret, omnis homo reprobaretur, nullus ordinaretur, sed ait: Si quis sine crimine est, sicut est homicidium, adulterium, aliqua immunditia fornicationis, furtum, fraus, sacrilegium, & cætera hujusmodi. Crimen autem est peccatum grave accusatione & damnatione dignissimum." *Cap. Apostolus. 1. dist. 81.*

2do. Sit irreprehensibilis, ut in omnibus præbeat se ipsum exemplum bonorum operum, in doctrina, in integritate, in gravitate; verbum sanum & irreprehensibile; ut qui ex adverso est, vereatur, nihil

nihil habens dicere de nobis. Tit. 2. "Quia
 "nihil est, quod alios magis ad pietatem
 "& Dei cultum assidue instruat, quam eo-
 "rum vita & exemplum, qui se divino mi-
 "nisterio dedicârunt. Cùm enim à rebus
 "sæculi in altiore sublati locum con-
 "spiciantur, in eos tanquam speculum
 "reliqui oculos conjiciunt, ex iisque su-
 "munt, quòd imitentur." *Trid. Sess.*
22. de reform. cap. 1. "Quomodo enim
 "potest Præles Ecclesiæ aufferre malum
 "de medio ejus, qui in delicto simili
 "corrueit? Aut quâ libertate corrivere
 "peccantem potest, cùm tacitus sibi ipse
 "respondeat, eadem admisisse, quæ
 "corripit." *Can. fin. dist. 25.* "Unde
 "nemo rectè monitoris personam susci-
 "pit, nisi qui actibus suis errata con-
 "demnat, & amorem innocentiae con-
 "versatione demonstrat." *can. 2. dist. 81.*

Quæres secundo. Quare non superbus?
 ꝛ. "Quia boni Rectores ex sua infirmi-
 "tate aliorum infirmitates pensantes,
 "magis per lenitatis & mansuetudinis
 "levamentum student peccantes ab er-
 "roris laqueo eruere, quam per auste-
 "ritatem in foveam perditionis nutantes
 "propellere. Unde Doctor Gentium:
 "factus sum, inquit, infirmus infirmis." *Can. recedite. 16. dist. 45.* "Sed hi, qui,
 "quæ sua sunt, quærunt, non quæ Jesu
 "Christi, facile ab hac lege discernuntur,
 "& dum dominari magis, quam consu-
 "lere subditis quærunt, placet honor,
 "inflat superbia, & quod provisum est
 "ad concordiam, tendit ad noxam." *Can. licet. 6. dist. 45.* "Et hoc habet pro-
 "ptium doctrina arrogantium, ut hu-
 "militer nesciant inferre, quod docent,

& recta, quæ sapiunt, rectè ministrare
 "non possint." *Can. 1. dist. 46.*

Quæres tertio. Quare non vinolentus?
 ꝛ. Vinolentus dicitur, qui non semel,
 sed frequenter vino repletur: Et talis
 non debet esse Prælati, quia vinolen-
 tum Sacerdotem & Apostolus damnat,
 & vetus Lex prohibet, "Sacerdotes, qui
 "ministrant in templo Dei, prohibentur
 "vinum & ficeram bibere, ne in crapula
 "& ebrietate aggraventur corda eo-
 "rum." *Can. Vinolentum. 5. dist. 35.*
Luxuriosa enim res vinum, & tumultuosa
ebrietas, quicumque his delectatur, non
erit sapiens. Prov. 20. v. 1. Nolite ine-
 briari vino, in quo est luxuria, quoniam
 ex frequenti & immoderata vini potione
 luxuria generatur. *Cap. etsi Christus. 26. de*
jurejurand. Ante omnia Clericis vitetur
 ebrietas, quæ omnium vitiorum fomes &
 nutrix est. *can. fin. dist. 35.* "A crapula &
 "ebrietate omnes Clerici diligenter ab-
 "stineant, unde vinum sibi temperent, &
 "se vino: nec ad bibendum quispiam in-
 "citetur, cùm ebrietas & mentis inducat
 "exilium, & libidinis provocet incentivum.
 "Unde illum abusum (præcipuè Germa-
 "norum) decernimus abolendum, quo
 "in quibusdam partibus ad potus æqua-
 "les suo modo se obligant potatores, &
 "ille iudicio talium plus laudatur, qui
 "plures inebriat, & calices fœcundio-
 "res exhaurit. Si quis autem super his se
 "culpabilem exhibuerit, nisi à Superiore
 "commonitus satisfecerit, ab officio vel
 "beneficio suspendatur." *Cap. à crapula.*
14. de vita & honest. Clericor. "Gravior
 "est pœna in *cit. can. fin. dist. 35.* eum,
 "quem ebrium fuisse constiterit, ut Or-
 "do

“do patitur, aut triginta dierum spatio
 “à Communione statuimus submoven-
 “dum, aut corporali subdendum sup-
 “plicio.”

Quæres quarto, Quare Prælati debet
 esse sobrius? R. Quia Ecclesiæ Principes,
 qui deliciis affluunt, & inter epulas
 atque delicias pudicitiam servare se cre-
 dunt, Propheticus Sermo describit, quod
 ejiciendi sint de spatiosis domibus, lau-
 tisque conviviiis, & multo labore epulis
 conquisitis, & ejiciendi propter malas
 cogitationes & opera suas, & si vis scire,
 quo ejiciendi sunt, Evangelium lege:
*In tenebras scilicet exteriores, ubi erit fle-
 tus & stridor dentium.* Annon confusio
 & ignominia est Jesum Crucifixum, Ma-
 gistrum pauperum & esurientem fartis
 prædicare corporibus? *Can. Ecclesiæ. 4.
 dist. 35. Concil. Trid. Sess. 25. de reform.
 cap. 1.* monet Episcopos, ut modesto sup-
 pellectili & mensâ, ac frugali victu con-
 tenti sint; at in reliquo vitæ genere ac
 tota domo caveant, ne quid appareat,
 quod à sancto hoc instituto sit alienum,
 quodque non simplicitatem, Dei zelum,
 ac vanitatum contemptum præ se ferat.
In can. pro reverentia. 11. dist. 44. sine
 ulla exceptione dicitur: “In omni Sa-
 “cerdotali convivio lectio Divinarum
 “Scripturarum misceatur; per hoc enim
 “& animæ ædificantur ad bonum, &
 “fabulæ non necessariae prohibentur.”
 S. Pater Augustinus conversus est ex
 lectione Apostoli *ad Rom. 13.* *Non in
 commensationibus & ebrietatibus, non in
 cubilibus & impudiciis, sed induimini
 Dominum nostrum JESUM Christum.*
 Concludimus hanc quæstionem verbis

Concili Trident. Sess. 2. cap. unico. “Quo-
 “niam oportet Episcopos esse irrepre-
 “hensibiles, sobrios, castos, domui
 “sue benè præpositos, debet quilibet
 “ante omnia in mensa servare sobrieta-
 “tem moderationemque ciborum, dein-
 “de cum in eo loco sæpè otiosi sermones
 “oriri soleant, in ipsorum Episcoporum
 “mensis Divinarum Scripturarum lectio
 “admisceatur.”

Quæres quinto, Quare Prælati non
 debet esse iracundus? R. Ira est pertur-
 batio concitati animi. *Can. productior. 7.
 de pœnit. dist. 3.* Iracundia est habitus vel
 inclinatio ad iram. “Prohibetur in Præ-
 “latis iracundia, quia dum justò am-
 “plius irascimur, & volumus alienum
 “coercere peccatum, graviora peccata
 “committimus: ideo Apostolus ait: non
 “vos ipsos vindicantes Charissimi, sed
 “date locum iræ, hoc est, declinemus
 “eam, ne nos illa corripiat.” *Can. ira,
 68. caus. 11. q. 3.* “Ideo illa Præposito-
 “rum sollicitudo utilis, illa est cautela
 “laudabilis, in qua totum ratio agit, &
 “furor nihil sibi vindicat. Restringenda
 “sub ratione potestas est, nec quidquam
 “agendum prius, quam concitata ad
 “tranquillitatem mens redeat; nam com-
 “motionis tempore justum omne putat,
 “quod fecerit.” *Can. illa. 67. caus. 11.
 q. 3.*

Quæres sexto, Quare non percussor?
 R. Quia Pastores facti sunt Episcopi, non
 percussores, & egregius Prædicator ait:
*Argue, obsecra, increpa, in omni pa-
 tientia & doctrina:* “Nova verò & inau-
 “dita est ista prædicatio, quæ verber-
 “bus exigit fidem.” *Can. quid autem: 1.
 dist. 45.*

dist. 45. "Et quamvis accidant, quæ sunt
"reprehendenda, plus tamen erga cor-
"rigendos agat benevolentia, quàm
"severitas, plus cohortatio, quàm com-
"minatio, plus charitas, quàm potestas,
"cùm nemo nostrum sine reprehensione
"aut sine peccato vivat." *Can. licet. 4.*
dist. 45.

Quæres septimo. Quare non litigiosus?
R. "Quia litigiosi vel adulationibus ani-
"mos Principum sibi conciliant, vel fra-
"tribus suis detrahendo infamiae notam
"ingerunt, vel inter fratres discordiam
"seminando seditionem nunquam facere
"cessant, quæ omnia in Prælatiis dam-
"nabilia esse probantur." *Gratian. post*
Can. 1. mam. dist. 46.

Quæres octavo. Quare non cupidus?
R. "Quia Virum Catholicum & præci-
"puè Domini Sacerdotem, sicut nullo
"errore implicari, ita nullà oportet cu-
"piditate violari, dicente S. Scripturâ: *Post*
concupiscentias tuas non eas. Mens enim
"potentiæ avida nec abstinere novit à ve-
"tutis, nec gaudere concessis, nec pie-
"tati adhibere consensum." *Can. Virum.*
6. dist. 47. "Præterea bonorum Autho-
"ri inherere aliter non valemus, nisi
"cupiditatem à nobis, quæ omnium
"malorum radix est, abscindamus." *Can. bonorum. 7. ibid.*

Quæres nono. Quare hospitalis & be-
nignus? R. 1. mo. Hospitalem Sacerdo-
tem esse oportet, ne sit in numero eorum,
quibus in iudicio dicitur: *Hospes eram,*
& non suscepisti me. Qui enim Apostolum
secutus, alios ad hospitalitatem debet
invitare: quomodo hospitalitatis exhor-
tator poterit esse, qui domum propriam

R. D. Schnorrenberg *Instit. 7. Can.*

hospitibus claudit? Si enim Sacerdos
primùm à se ipso, & à domestica Eccle-
sia sua debet exigere, quæ postea popu-
lis imperet, si primò imitando Christum
ipse debet facere, quæ postea populum
doceat, necesse est, ut pauperes hospi-
tio recipiat, quod ad hospitalitatem faci-
lius suo exemplo subditos attrahat. *Gra-*
tian. in summ. dist. 42.

2do. "Sunt nonnulli ita districti, ut
"omnem etiam mansuetudinem beni-
"gnitatis amittant: & sunt nonnulli
"ita mansueti, ut perdant districti jura
"regiminis; unde cunctis Rectoribus
"utraque summopere sunt tenenda, ut
"nec in disciplinæ vigore benignitatem
"mansuetudinis, nec rursùm mansue-
"tutine districtiōnem deserant discipli-
"næ: quatenus nec à compassione pie-
"tatis obdurescant, cùm contumaces
"corrīgunt, nec disciplinæ vigorem mol-
"liant, cùm infirmiorum animos con-
"solantur. Regat ergo disciplinæ vigor
"mansuetudinem, & mansuetudo ornet
"vigorem, & sic alterum commendetur
"ex altero, ut nec vigor sit rigidus, nec
"mansuetudo dissoluta." *Can. sunt nam-*
que. 14. dist. 45. "Sit itaque amor, sed
"non emolliens, sit rigor, sed non exasperans,
"sit zelus, sed non immoderatè
"sæviens, sit pietas, sed non plùs, quàm
"expediat, parcens." *Can. disciplina.*
9. dist. 45.

Quæres decimo. Quare prudens? R.
Quia talis hoc tempore in regiminis de-
bet arce constitui, qui non solùm de sa-
lute animarum, verùm etiam de extrin-
seca utilitate ex cautela sciat esse sollicitus.
Can. Petrus. unic. dist. 39. Doctrina sine

K

vita

vita Clericum arrogantem reddit, vita sine doctrina inutilem facit. *Concil. Aquisgran. de Anno 816. can. 2.*

Quæres undecimo. Quare pudicus? *Trid. Sess. 25. de reform. cap. 14.* obtestatur: "Quam turpe, & Clericorum nomine, qui se Divino cultui addixerunt, sit indignum, in impudicitia sordibus immundoque concubinato versari, satis res ipsa communi omnium Fidelium offensione, summoque Clericalis militiæ dedecore testatur. Ut igitur ad eam, quam decet, continentiam ac vitæ integritatem Ministri Ecclesiæ revocentur, populusque hinc eos magis discat revereri, quò illos vitæ honestiores cognoverit, prohibet sancta Synodus quibuscunque Clericis, ne concubinas aut alias mulieres, de quibus possit haberi suspicio, in domo, vel extra detinere, aut cum iis ullam consuetudinem habere audeant. *Sess. 24. de reform. cap. 12.* monet, ut ab illicitis venationibus, aucupii, choreis, tabernis, lutibusque abstineant, atque eam morum integritate polleant, ut merito Ecclesiæ Senatus dici possit, Quantum magis hæc observanda Prælati, qui mores suos omnes ita componere debent, ut reliqui ab eis frugalitatis, modestiæ, continentiæ, ac, quæ nos tantoperè commendat Deo, sanctæ humilitatis exempla petere possint. *Trid. Sess. 25. de reform. cap. 1.* Hospitalium tuum, inquit S. Hieron. relat. in *can. Hospitalium. 17. dist. 32.* aut rarò aut nunquam mulierum pedes terant; quia non potest toto corde cum Deo habitare, qui fœminarum accef-

sibus copulatur, fœmina conscientiam secum pariter habitantis exurit. Nunquam de formis mulierum dispartes, &c."

Quæres duodecimo. Qualiter Prælati suæ domui debet esse benè præpositus? *Be. Familiares suos quisque Prælati instruat & erudiat, ne sint rixosi, vinosi, impudici, cupidi, elati, blasphemii & voluptatum amatores, vitia demùm fugiant, & virtutes amplectantur, & in vestitu & cultu & omnibus actibus honestatem præ se ferant, sicut decet ministros ministrorum DEI. Trid. Sess. 2. cap. unico.*

Quæres ultimo. Quare Prælati omnibus debet ornatus esse virtutibus? *Be. Quia Prælati, cum pro ovibus suis sint Suffragatores ad DEUM, necessarium est, ut omni virtutum genere ejus gratiam habere nitantur, quia cum is, qui displicet, ad intercedendum mittitur, irati animus ad deteriora provocatur. Gratian. in summ. dist. 49. can. in gravibus. 5. caus. 3. q. 7. Coronidis loco observa verba S. Chrysostomi relata in *can. multi Sacerdotes. 12. dist. 40.* "Multi Sacerdotes & pauci Sacerdotes, multi nomine, & pauci opere. Videte ergo, quomodo sedetis super Cathedram, quia non Cathedra facit Sacerdotem, sed Sacerdos Cathedram, non locus sanctificat hominem, sed homo locum, non omnis Sacerdos Sanctus, sed omnis Sanctus Sacerdos. Qui benè sederit super Cathedram, honorem accipit ab illa, qui malè sederit, injuriam facit Cathedræ, ideoque malus Sacerdos de Sacerdotio suo crimen acquirit, non dignitatem. "In judicio enim sedens, siquidem benè*

"vixit

“vixeris, & benè docueris, omnium
 “Judex es: si autem benè docueris, &
 “malè vixeris, tui solius condemnator
 “eris. Nam benè vivendo & benè do-

“cendo populum instruis, quomodo
 “debeat vivere: benè autem docendo
 “& malè vivendo DEUM instruis, quo-
 “modo te debeat condemnare.”

TITULUS NONUS.
 DE
 RENUNTIATIONE.

Quia ea, ut ad hunc Titulum in
 rubri: ait Abbas, quæ per po-
 stulationem, electionem, &
 translationem acquiruntur, sæpè per re-
 nuntiationem perduntur, ideo ponitur

hæc materia, quam in duos Paragra-
 phos divisam more Institutionum pauci-
 attingemus. §. 1. mo de Renuntiatione in
 communi. §. 2. de Renuntiatione in
 specie tractaturi.

§. Primus.

DE

Renuntiatione in communi.

Quæres primo. Quid est renuntiatio?
 R. Renuntiatio genericè sumpta
 est juris proprii abdicatio vel spontanea
 cessio. Specificè sumpta est: Dignitatis,
 beneficii vel officii obtenti vel juris, quod
 in eo quis habet, spontanea, libera &
 legitima à Superiore admissa dimissio.

Dicitur 1. mo, *Dignitatis, beneficii, vel
 officii obtenti, vel juris, quod quis in eo
 habet:* quia ad propriam renuntiationem
 requiritur, ut renuntians jus in re ha-
 beat, jus enim ad rem cedi potest, non
 propriè renuntiari, ideo cessio Literarum
 Apostolicarum vel precum Imperialium ad beneficium, item cessio juris
 ad rem competentis per electionem, præ-
 sentationem, nominationem, &c. vel ces-
 sio beneficii litigiosi impropria renuntia-
 tio est, nec actionem requirit Superioris.

2do. *Spontanea, libera.* Quia vi, me-
 tu vel dolo injustè extorta, si non ipso
 facto irrita, ut aliqui volunt, saltem ad
 instantiam injuriam passi est irritanda.
cap. super hoc, §. de renuntiat.

3tio. *Legitima,* ut excludatur renun-
 tiatio à jure reprobata, ut beneficii alieni,
 vel jam non habet, *cap. dilecto, 25. de præ-
 bend.* Vel facta sine legitima causa. *cap.
 super hoc.* Vel cui pactio aut labes
 simoniae intervenit. *cap. fin. de pactis.*

4to. *A Superiore admissa.* Quia de
 substantia renuntiationis est, ut à Superi-
 ore admittatur. *cap. admonet, 4. de re-
 nuntiat.*

5to. *Dimissio.* Quo nomine quicum-
 que actus, per quem quis proprium jus
 à se abdicat, intelligitur.

K 2

Quæ-